ИЗЛАЗИ СРЕДОМ ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ НА ЧИТАВОМ ТАБАКУ.

ОГЛАСИ плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 4, а после 3 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разносить Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА У АУСТРИСК. ЗЕМЉАМА На годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт 2 фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ на годину 100 гроша, на пол год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша.

Уредништво е у хотел код „Елисавате“ на првом кату

БРОЈ 109. У Новоме Саду, у петак 15. новембра 1868. ГОДИНА XXI.

НОВИ САД, 14. НОВЕМБРА.

У пештански сабор дошли су посланици хрватскога сабора, по смислу найновие погодбе, утаначене међу Угарском и Хрватском. Савез угарско хрватски, кои е после столетнѣга траяня пре двадесет годяна прекинут, фактично э успоставлѣн.

Лако е поняти, да ние свакі задоволѣн овом погодбом. Има их од хрватске стране, кои би за свою отачбину желили што независнии или и сасвим независан положай; а има их од мађарске стране, кои би хтели автономию Хрватске іош већма сужену или сасвим уништену видити.

То су и од едне и друге стране крайнѣ партиє. И едни и други мисле, да би тако по ньихове дотичне народе и отачбине найболѣ било.

Али и на едной и на другой страни има их врло добрих патриота, кои у савезу обе ове землѣ, с измиренѣм крайности, траже користи по свою отачбину. Ови такођер нису били скрстили руке, но кад е развитком ствари у Аустрии ставлѣно било питанѣ о савезу хрватско-угарском, они су све употребили, да тай савез и у дело приведу.

Савез е тай ту. Сабор пештански и сабор загребачки погодили су се око основа и поединости тога савеза.

Ми смо увек били за реални савез троеднице са Угарском, кои би осигурао с едне стране троедници народно-државну самосталност, с друге стране заямчио круни угарской нѣну целокупност. Границе и услови том савезу имали би бити означени што пространиим и либералнаим тумаченѣм и применьиванѣм горньих начела.

Ми кажемо, да савез угарско-хрватски, овако, као што е сад означен, неодговара нашем мнѣню, како би се он имао склопити. Ми велимо, да е већи степен самосталности могла троедница имати без икакве опасности по целокупност круне угарске.

Но сабори пештански и загребачки другчие о томе мислише.

Валя узети преда се све оне различите околности, у коима се овай савез начинио, да би се разумело, зашто е такав испао а не другчии.

Ако е у томе какве кривице — ми е налазимо више код хрватске стране.

Ми смо уверени, да се Мађари никад неби усудили, присилити Хрвате на условля савеза, коя Хрвати ни по што неби при ити хтели. Али Мађари показали би мало разума, кад би они манѣ искали, но што им се од саме хрватске стране давало.

Нека нам се некаже овде, да данашньи сабор загребачхи ние прави израз мнѣня народнога у Хрватской, но да е саставлѣн услед найжешћега притиска власти на бираче.

Ми питамо: а е ли био прави израз народнога мнѣня предпоследньи сабор загребачки, кои се понудио Бечу за райксрат?

Но оставимо то. Знамо и ми, шта се све од стране власти чинило, да би саборски избори испали по нѣной вольи. Ту свечбу даће нам и наши противници, да смо од своє стране све могуће чинили, да би избори што слободнии били.

Пак шта видисмо у тим изборима?

Свакоме су без сумнѣ у памети жалосни появи од последньих избора у сабор загребачки. Они исти люди, т. е. чиновници, кои су пре две три године били за райксрат, били су сада за што тешню унию са Угарском; и смемо рећи, да е стало до ньиове званичне ревности, троедница би іош више од своє автономие имала изгубити, ако се баш неби и изгубила у жупанияма кралѣвине угарске.

Може се на то рећи: да су чиновници свуда тако сервилни. Недопуштаюћи, да е абсолутно тако, ми опет то опоминѣмо, да то чиновништво представля у троедници, тако рећи, сву „народну“ интелигенцию. Што ће онда „народ“ да ради, кад му е интелигенция такова?

Ми недамо места той примеѣби, да би ти чиновници у противном случаю свой хлебац изгубили. Ми питамо: зашто господа судци и пристави, асесори и президенти судова и дикастерия да несмеду ништа жртвовати за свою отачбину и своє болѣ уверенѣ (ако *имаю* тога увереня) — а овамо да се виче на сиромашна учителя и нотароша, сеоског свештеника и трговчића, кад он све своє немеће на коцку за неке „народне“ цельи? Примера е било приликом последньих избора саборских, да су и сами адвокати (тай понайнезависнии сталеж у интелигенции — других народа) приклиняли народняке са сузама, да их не кандидую за посланике ради ньиових — материялних околности!

Где е дакле канозура за прави израз народне волѣ, кад нема оног безобзирног пожрівованя на народно благо и своє уверенѣ?

Или е ли свештенство израз праве народне волѣ? Та ми видисмо у две главне бискупиє у троедници, где свештенство противно гласа — према налогу и упутству своих црквених поглавица!

Што се из свега тога дає извести?

Ми изводимо то, да е у троедници у народу на сваки начин врло слабо развиена народна свест, кад у простору од две године дана може изабрати већину саборску, коя гласа найпре за райксрат а против свакога савеза с Угарском, а после за што тешньи савез с Угарском.

Ми изводимо, да се тамо неможе говорити о народной свести, где е довољно рећи, да е то и то „српско“ или „влашко“, па да „народ“ гласа — не *за* ово или оно, него само *против* онога, што му е као „српско“ или „влашко“ означено.

Та ено и у Далмации невичу Талияни: евива Италия! него баш они, кои осим те две речи и незнаю више талиянски, а вичу само зато, ер им е речено, да се тиме неда маха „српству“ и „власима“.

Невелимо ово, да бисмо коме шта пребацивали. Наводимо све то само зато, да покажемо, *где* е права рана у народном телу српско-хрватскога народа, те да би ню прави народни приятельи могли лечити; наводимо зато, да се ради ове државноправне погодбе хрватско-угарске неби пребацивало коме другоме, а своє погрешке да се тиме прикрию.

Почнимо поправке од себе самих, а не виком на другога.

Наша пословица вели: ние крив онай, ко е поео девет проя, него онай, кои му их е дао. —

У осталом, троедница у овом свом новом уговору с Угарском има далеко више самосталности, но што е има на пр. Чешка спрам Беча; и ако буду Србо Хрвати свестан народ, ништа им неће бити на путу, да у будућности ту автономию своє отачбине и рашире.

»ЦРВЕНА КНЬИГА«.

Из „црвене кньиге“, у коіой оу дипломатска акта односећа се на политику аустриску ове године, извешћемо оне депеше, коє се односе на Србию и коє су у „црвеной кньизи“ под бр. 35—46.

Бр. 35. депеша е барона Байста из Беча 13 (1) юн. ц. кр. посланствима у Паризу, Лондону, Берлину и Флоренции, коя вели: „По вестима београдским има Милан Обреновић све изгледе да ће бити извикан за кнеза. Ненамераваюћи никакво упливанѣ у ту ствар, кою сматрамо да е ван падлежности сила, небисмо ни онда ништа приметили против тог избора, кад нам неби изгледао међу свима комбинациями — а тако управо и есте — као найболя. По нашем мнѣню било би само користио, кад би се остале гарантуюће силе, као и ми, уздржавале од свакога мешаня у землю, а у Цариграду іош сада да изяве, да ће одобрити избор Милана.“

Бр 36. депеша е барона Прокеша из Цариграда од 16 (4) юн. барону Байсту на горню депешу. Явля, да е за депешу одмах явио великом везиру, кои пристає уз мнѣнѣ барона Байста, те да порта неће ништа имати против тог избора, само ће се морати договорити са Фуад пашом. Прокеш несумня, да ће порта послушати великога везира.

Бр. 37. депеша е барона Прокеша барону Байсту од 16 (4) юн., да посланици енглески, француски и руски налазе портино држанѣ достоянствено и мудро. Први драгоман руског посланства, ђенерал Богуславски, честитао е порти нѣну умереност и политични такт, и том приликом запитао е Фуад пашу у разговору, да ли порта има кандидата за српски престо, и да ли задржава свой „вето“ (забранюем) за кога кандидата? На оба питаня одговорено е некаюћи. На далѣ питанѣ драгомана, *да ли би порта припознала кнеза црногорскога, ако би скупштина њега изабрала*, добио е одговор, да такав случай по праву неможе бити, и да га порта неће потврдити.

Бр. 38. пише барон Минх из Берлина 24 (12) юн. барону Байсту, да му е г. Тиле изразио своє задовольство са слаганѣм свию сила у питаню о српском наследству Говорећи о мисии мин. Ристића у питаню капитулация, поновио е г. Тиле, да гроф Бизмарк нема волѣ пристати на укиданѣ капитулация, и Тиле сумня, да ће Бизмарк икад у той ствари попустити.

Бр. 39. нота барона Байста од 11 юл. (29. юн.) посланствима у Паризу и Лондону, да српско регенство настои, да порта у свом берату потврди кнеза Милана као наследног кнеза. Уедно е умолѣн г. Калаи, *да прибави* регенству у томе потпору ц. к. владе. Байст е упутио Прокеша, да молбу регенства у Цариграду енергично подупире, те позива посланике, да француски и енглески кабинет за исту цель задобию.

Бр. 40 нота барона Байста од 12 юл (30 юн.) барону Прокешу, да споменуту молбу српскога регенства код порте свойски подупире и у томе да се позивана пример Египта и Молдо Влашке, коима су господари припознати као наследньи од сузерена.

Бр. 41. явля кнез Метерник 16 (4) юл. да франц. влада подупире Аустрию у труду, да порта призна кнезу Милану наследство.

Бр. 42 явля гроф Апоньи 21 (9) юл. да е у истой ствари добио од енглеског врх. држ. секретара одговор, да Србия ние на то Енглеску позивала и замолила е за посредованѣ, данас енглеска влада нема донде повода иступити из своє приятельске неутралности, докле е Србия на то непосредно непозове.

Бр. 43. явля барон Прокеш 24. (12) юл. да е имао успеха код порте у заузиманю за српско регентство. Берат припознає изриком наследна права породице Обреновића и на исканѣ аустр. посланика променѣна е реч „изабран“, коя е два пут у берату долазила, са другим изразима.

Бр. 44. пише барон Байст барону Прокешу 3 авг. (22 юл.) како е задоволѣн држанѣм турске владе, чиме се успоставио на истоку мир, кои е због београдског догађая био у великой опасности. Наваже уедно аустр. посланику, да та осећаня аустр. кабинета изрази турской влади и да іой честита.

Бр. 45. писмо е српскога регентства, коим явля, да е примило управу у име кнеза Милана.

Бр. 46 одговара регентству барон Байст 17 (5) авг. У писму се изражава дубоко сажалѣнѣ аустр. владе због беогр. катастрофе, честита кнезу Милану ступанѣ на престо, хвали се мудрост и умереност српског народа у часовима опасности и нагласує се на одржаванѣ приятельских одношая међу Аустриом и Србиом.

УРЕЂЕНѢ СРБСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ

црквених, школских и фундационих ствари.

(Продуженѣ.)

У *темишварской епархии* има Велика Кикинда шест свештеника. Панчево има пет свештеника. Четири има Велики Бечкерек Бечкерек (са Ечком). По три свештеника имаю ова места: Баваниште, Долово, Ново Село, Меленци, Вранѣво, Мокрин. По два свештеника имаю ова места: Омольица, Ковин, Делиблато, Црепая, Севкерин, Опаво, Сакуле, Добрица, Мраморак, Елемир, Српски Итебей, Ботош, Томашевац, Чепта, Перлез, Башахид, Кумани, Карлово, Тиса-Иђош Српски Велики Семиклуш, Саравола, Српски Сенпетер, Чанад, Махала, Фенлак (са Моноштором), Кнез, Кеча, Српска Црня, Чаково, Дента, Фень. Остала места имаю по еднога свештеника.

У истой епархии ове су парохие *првога разреда*: Панчево (две), Баваниште (една), Долово (една), Ново Село (една), Црепая (една), Баранда, Идвор, Ярковац, Самош, Иланча, Бечкерек са Ечком (две), Српски Итебей (една), Модош, Орловат, В. Кикинда (три), Башахид (една), Меленци (две), Кумани (една), Турски Бечей, Вранѣво (една), Беодра, Карлово (една), Српски Крстур, Мокрин (две), С. В. Семиклуш (една), Ђала, Темишвар (са Маюреви и Јозефштатом), Варяш, Српска Клария.

Другог разреда ове су парохие: Панчево (две), Ковин (една), Делиблато (една), Баванишие (две), Долово (една), Црепая (една), Ботош (една), Фаркаждин, В. Кикинда (две), Меленци (една), Кумани (една), Вранѣво (две), Јозефово, Мокрин (една), С. В. Семиклуш (една), С. Сентпетер (една), Оросламош, Турска Каньижа, Санад, Фабрика (са Чернеђхазом и Сенгандрашом), Кетфель, Кнез (една), Српска Црня (една), Српски Семартон.

Трећег разреда ове су парохие: Омольица (една), Делиблато (една), Долово (една), Ново Село (две), Севкерин (една), Опово (една), Сакуле (една), Српски Арадац, Елемир (една), Пардань, Бока, Неузина, Томашевац (една), Чепта (една), Перлез (една), Башахид (една), Тараш, Тиса-Иђош (една), Тиса-Семиклуш, Саравола (обе), Чанад (една), Деска, Фенлак са Моноштором (една), С. Црня (една), Диняш, Чаково (една), Велики Гай.

Четвртог разреда ове су парохие: Брестовац, Опаво, Добрица (една), Фердин, Мраморак (обе), В. Бечкерек с Ечком (една), С. Итебей (една), Ботош (една), Карлово (една), Бочар, Т. Иђош (една), Сириг, Махала (обе), Кнез (една), Мали Бечкерек, Кеча (една), Ченеј, Немет, Чаково (една) Дента (една), Иванда, Рудна, Товладия Фень (една), С. Сенпетер (една), Чанад (една).

Петог разреда ове су парохие: Плочица, Ковин (една), Сефкерин (една), Сакуле (една), Маргитица, Добрица (една), Борча, Елемир, Сенђурађ, Томашевац (една), Чента (една), Перлез (една), Падеј, Чока, Фенлак с Моноштором (една), Наћфалу, Кеча (една), Дента (една), Гад, Овсеница (и Сока), Станчево.

Остале довде неназначене парохие у темишварской епархии *шестога су разреда*. Омор подпада под манастир Сенђурађ.

У темишварской диецези овако су поделѣне парохие по протопресвитератима:

1. *Протопресвитерат арадски* има ова места: Стари Арад, Гай, Печка, Торня, Батаня, Српски Чанад, Надлак, Ход-Мези-Вашарель, Деска, Сириг, Сентиван, Ђала, Турска Каньижа, Санад, Црна Бара, Фенлак (са Моноштором), Наћфалу, Варяш, Кетфель, Српски Велики Семиклуш, Саравола, Српски Сентпетер, Чанад, Оросламош.

2. *Протопресвитерат темишварски* има ова места: Темишвар (и Маюреви и Јозефштат), Фабрика (и Чернеђхаз и Сентандраш), Махала, Петрово Село, Кнез, Мали Бечкерек, Парац, Немет, Динаш, Чаково, Мали Гай, Дента, Гад, Велики Гай, Ђир, Иванда, Овсенина (и Сока), Рудна, Српски Семартон. Товладия, Фень, Липово, Дубоки Надаш, Хрняково, Станчево, Кралѣвац, Лукаревац, Брестовац

3. *Протопресвитерат кикиндски* има ова места: Велика Кикинда, Башахид, Та-

рош, Меленци, Кумани, Турски Бечеј, Падеј, Вранђево, Беодра, Кардово, Бочар, Тиса Ајош, Тиса Семиклуш, Јозефово, Српски Крстур, Чока, Мокрин.

4 *Прошопресвитераш дечкеречки* има ова места: Велики Бечкерек (и Ечка), Српски Арадац, Српски Елемир, Сенђурађ, Српски Итебеј, Пардан, Модош, Бока, Неузина, Шурян, Канак, Кечa, Српска Кларија, Српска Црња, Ченей.

Темишварска дијецеза стављена є са 161,864 душа (по према диференцији међу политичним и црквеним пописом — у оним епархиама за ков су оба ова пописа назначена — може се рећи, да є и овде горњи број ставлјен бар са 10.000 душа манђ; к томе кад се дода број душа у поморишю, кои износи до 12,000, а ниє у онај горњи број узет: то се може рећи, да у темишварској дијецези у округлой суми има 184,000).

(Продужиће се.)

СУЂЕЊЕ УЧЕСНИЦИМА У УБИСТВУ КН. МИХАИЛА.

(Продужење)

Предс. (к пис.): Прочитајте 4. одг. с питањем из испита Миланова од 22. Јула код комисије. — Пис. (чита): П: Код вас је нађено једно писмо П. Радовановића, које вам се ево чита: „Љубазни Милане! Ја ти тешко замерам, што ме до сад о резултату нашег договарања писи известио. Саст ја ли се с г. Јоцом? Говори ли му што? Шта ти је казао? Што ми до сад ма шта није писао? — Ристо је добио једно писмо од Никодија. То му је писао Никодије услед писм Митиног. Јави ми како му се допада тај предлог, и може ли што од њега бити? Немој да будеш лењ,“ итд. Кажите пре свега који је тај Јоца што сте с њим имали, какве сте договоре водили с П. Радовановићем, какво је писмо добијо Риста од Никодија, који су тај Риста и Никодија, и какав је оно предлог, о ком Паја пита? — О.: Не опомињем се каква су та договарања била, јер то је писмо одавно писано. Што се спомиње Јоца, то је Ј. Деспинић, тр. из Ковина или Ј. Петровић из Паланке, јер се сада не опомињем. У колико се пак опомињем, Деспинић је имао неке свиње у Смедереву, и ја сам био старатељ, а П. Радовановић пуномоћник, и о томе је морао Паја питати, ако ме је питао о Деспинићу. За ове свиње имао је Деспинић парницу с Р.Мартиновићем из Смедерева а код трговачког суда у Београду. А Ј. Петровић из Паланке, у колико се опомињем, имао је с П Радовановићем, као својим адвокатом, посао у томе, што му је Паја искао новца у зајам. Ја сам Ј. Петровићу и говорио о тим парама, али да ли је то било по том Пајином писму, ја се не могу да опоменем. Риста, који се у писму спомиње, то је Р. Љотић из Смедерева. Овоме Ристи писао је Никодије Ћирић, званичник из Београда, који му је рођак. Узрок, због ког је Никодије Ристи писао, ово је: Мита Љотић писао је нешто том Никодију због деобе његовог имања с Ристом и с Н. Љотићима на неки известан начин; па пошто је П. Радовановић био пуномоћник свима Љотићима, то ми је писао да питам Р. Љотића допада ли му се предлог о деоби задружног имања. По овом Пајином писму ја сам питао Ристу, и он ми је казао да ће одговорити Радовановићу или ће собом ићи у Београд, но ја не знам је ли бар које од овога двога учинио.

Предс. (к пис.): Прочитајте му и 25 одг, такође с питањем. — Пис. (чита): П.: Де, Милане, опомените се добро и објасните нам на ово садржину оног писма П. Радовановића, о коме је била реч у 4 питању. — О.: Као што сам пре казао, тако вам и сада кажем, да ја опредељено не знам каква су та договарања, која се у писму спомињу. Но уколико се сада опомињем, у то време, кад је писмо писано, а то је од прилике било пре 3 године, П. Радовановић је уговарао овде у Београду с Р. Љотићем да буду ортаци у цигљани браће Куртовића у Београду, и понудио је и мене да и ја у ту њихову ортачину пристанем. Док смо се ја и Риста у Београду бавили, Риста није пристао на Пајин предлог, па због тога ми је Паја писао да га известим хоће ли Риста на то пристати, а устмено ми је више пута говорио да приволим Ристу као мога пашенога да се ортачи с Пајом у цигљањској радњи. То су ваљда та договарања, која се у писму Пајином спомињу. Што се у писму спомиње Јоца, то је реч о Ј. Деспинићу из Ковина, коме је П. Радовановић био пуномоћник у парници с Р. Мартиновићем због рачуна и неких узапћених свиња. Ја сам био старатељ ових свиња. Мене је Паја у том писму опомињао да говорим Деспинићу да га узме за пуномоћника у тој парници с Рувчом, као што ми је Паја више пута усмемо говорио да то Деспинићу кажем. Осим тога Паја је после, пошто је постао Деспинићев пуномоћник, више пута мени као старатељу узапћених свиња говорио да гледам око Деспинића не би ли се с Рувчом поравнао, па ми је онда можда и о томе у том писму писао. Ово двоје могућно је да ми је Паја у томе писму напомињао. Ја сам Деспинићу и говорио те је узео Пају за свог пуномоћника, а разговарао сам с њим и о томе, како би било да се поравна с Рувчом Осим тога мене је Паја молио да говорим Ј. Петровићу из Паланке да му даде нов ца у зајам, па могућно је да ми је Паја у том писму писао и о том Ј. Петровићу. Што се у писму спомиње Риста, то је Р. Љотић, коме је писао његов рођак Н Ћирић о деоби задружнога имања Мите, Николе и Р. Љотића, којима је П. Радовановић био пуномоћник, па зато ми је писао да питам Ристу допада ли му се предлог Митин о деоби имања.

Предс (к туж): Јесте ли тако казали? — Рак.: Јесам. — Предс.: Видите 4. се одговор не слаже с 21 Суд кажете све само „можда“, а опредељено не кажете ни где. Какво је то договарање било? — Рак: Ја управо не знам... има 3 године. — Предс.: Али суд хоће точно да зна о чему је договор био — Рак.: Договора беше о више предмета, а тај, који се спомиње у писму, биће да се тицао цигљане Куртовића, у којој је Паји хтео да буде ортак па и ја да се уортачим, или се тиче и греда, које сам спустио био низ Мораву, па и у тој је радњи хтео Паја да буде ортак, као и Риста. Што пак затворено пише, то је због тога, што као адвокат не сме имати радње. А то ми је сам он после казивао.

Предс.: Објасните нам о чему сте имали да говорите с Јоцом? — Рак.: О свињама, којих сам старатељ био, а биле су Ј. Деспинића. Како сам се осрамотио био препоручивши Пају за адвоката, јер је Паја узео рђав пут — то сам Јоци световао да се с Рувчом намири. Они су се и поравнали. О томе имају акта овде код трг. суда. А да сам с Јоцом о томе радио, показаће сам Јоца а и Васа Риза, чиновник у контроли. — Предс.: Хоћете да кажете да се ови људи испитају и акта изваде? — Рак.: Јесте.

Предс.: Објасните нам даље оно „Ристо је добио писмо од Никодија“ — о чему? — Рак.: О деоби Ристе и М. Љотића. — Предс.: Никод је је дакле посредовао између Ристе и Мите због деобе имања? — Рак.: Јесте. Паја је био њихов пуномоћник. те су деобу и учинили. То се види из деобног писма Пајино писмо примио сам преко Мих. Станишића, и ја сам га пред њим прочитао у кафани.

Предс.: За што нисте тако опредељено казали код комисије? — Рак.: Онда се подробности нисам сећао Био сам у забуни, а и свест ми беше помућена, и ствар је била од пре више година. Изненадно био сам питан, па се нисам могао одмах свих околности сетити. А сад, како сам се поразмислио, опомињем се добро.

Предс. (показујући му неку депешу): Ова депеша, коју вам је Паја лане 22 Нов. послао, зове вас да хитно дођете у Београд, и изреком каже „твог посла ради.“ Какав је то посао био? и јесте л' дошли одмах амо? — Рак.: Дошао сам а било је због посла, који сам хтео предузети с Французом Делуром. Паја је дознао да тај Француз хоће да сече даске и дуге, па знавши да сам ја научен у том послу, препоручио ме је Делуру. Кад сам амо дошао, ишао сам г Пачићу те ми је он код Делура тумачио. Преко њега сам се као тумача разговарао с Делуром. То може г. Пачић посведочити, а посведочиће и г. Васа Стефановић, експ. у мин. спољ послова. — Предс.: А јесте ли молили Пају да вам на руци буде у том послу с Делуром? — Рак: Нисам. — Предс.: Мало час рекосте да вас је Паја препоручио, а сад велите да га нисте молили. Објасните нам то? — Рак.: Ја кажем да га нисам молио. и доиста га молио нисам; но он ми је враћао љубав, јер је у послу Деспинића, коме сам га ја препоручио, добио 200 дук.

Предс.: (к пис.): Прочитајте 16. одг. К. Антоновића. — Пис. (чита одговор тај, који је читан и при претресу Антоновићеве ствари. — Предс. (к пис.): Прочитајте и 24 одг. истог Антоновића. — Пис. (чита): Као што сам већ казао, ја кн. Александра око 12. Маја о. г. нисам затекао у Пешти кад сам тамо ишао; већ кад сам у Пешту стигао, одмах ми је по мом доласку казао П. Трипковић да је кнез отишао на спахилук у Банат, и то пре 2 сах. С тога сам и ја отишао на кн. спахилук, и ту на спахилуку казао ми је кн. Александар, као што сам у 16. одг. исказао, да је пристао на план П Радовановића да се кн. Михаило убије и начини преврат владе у корист Карађорђевића династије, и да је Паји преко А Вилотијевића дао новаца па тај рачун, и да ће се по успеху довести на владу П. Карађорђевић, казавши ми да ћу се ја умети да нађем кад то буде; но ја сам одговорио да не ћу ништа да знам за то, јер нико и не ће против кн. Михаила. Кн. Александар ми је именовао као Пајине другове: С. Рогића и Пајину браћу Радовановиће, а друге није никоје.

Предс. (к туж.): Из овога, што вам је прочитано да је К. Антоновић исказао, види се да је П. Радовановић још од 1862 стојао у увези с А. Карађорђевићем и од то доба једнако радио да се преврат начини. Писмо пак Пајино, које вам је опако прикривено писао, од г. је 1865; депеша исто тако тајанствено гласи, па је тако и писмо и депеша подозрива, а тим и на вас пада сумња. Чим можете одбити ту сумњу? — Рак.: Молим нека се испитају лица, као Ј. Деспинић, г. Пачић и друга, па ће се одбити свака подозривост и с писма и с депеше, а и са мене сумња спасти

Предс. (звони): Нека се доведе Мајсторовић.

После неколико тренутака дође Мајст.

Предс. (к Мајст.): Ви сте г. Мајсторовићу казали да сте 29. Маја стигли у Смедерево, и да сте се тог истог дана састали с Ракичићем. Али Ракичић сад каже да се с вама састао 28. Маја. Ког је дакле дана то било? — Мајст.: 29. — Рак.: Није 29. већ 28. — Мајст. (к Рак): Како може 28. бити, кад сам ја 29. пошао из Београда. Ето пасош кад сам извадио показаће се на полицији А с тобом сам се састао онде на Дунаву кад сам изашао из лађе. — Рак: На Дунаву смо се састали, то је истина, али мени се чини да је то било 28. — Мајст.: Грешиш, брате! Опомени се добро, било је 29. знаш кад смо гледали оног хата.. — Предс.: (к Мајст): Остајете ли дакле при томе, да је било 29.? — Мајст.: Јест, 29. је било. — Предс. (к Рак): А ви, Ракичићу, како велите? — Рак.: Ја не знам богме; мислим за цело да је било 28 Није ме тај састанак интересовао, па нисам дан ни запамтио, а на долазак његов нисам ни изгледао нити пазио. — Предс.: При чему дакле остајемо? — Рак. (таруући се челу): Јесте богме... куд сам ја отишао ... право има. Било је 29. Сад се сећам Ми смо се баш састали оног дана, кад се убиство догодило. А за убиство смо чули у Смедереву тек сутрадан, а дан пре, т. ј. него што се код нас чуло, ми смо се видели То ме је помело. (Таре се опет по челу, за себе): Куд се ја занесох!...

Предс.: Мајсторовић нек иде. (Мајст. буде доведен.) Дајте Л. Милојевића амо.

После неколико тренутка дође Милојевић.

Предс. (к Мил.): Ви сте, г. Лазо казали да је Ракичић добро живео с П. Радовановићем, а Ракичић то сада одриче. — Мил. Па то зна цело Смедерево. Он је код њега био и на стану. — Предс.: Па из тога закључујете да је с њим друговао? — Мил.: Јест. А и сам Ракичић казао је то г. нач. који га је узимао на испит. А ја сам га сам онда и уапсио и довео у начелништво. — Предс: Имате ли какву писму на њега? — Мил.: Зашто бих имао? Немам никакву. Живели смо као што живе житељи једне вароши, нисам га нигде избегавао где је год било какво друштво, па и ми ту били, или се нашли у кавани; или где му драго, владао сам се према њему, као и према сваком другом грађанину. Присни пријатељи нисмо били, а живели смо обично као што живе људи у једном месту, који се познају. — Предс. (к Рак.): Чујете ли шта г. Лаза каже? — Рак.: Чујем. Али није истина да сам ја нач. казао да сам с Пајом друговао. Он то потвара на мене; а и не каже истину да ме није избегавао. Избегавао ме је доиста, јер ми је дужан 10 дук. па не ће да плати. — Мил. (к Рак.): Ја теби дужан? од кад? — Рак. (к Мил.): Знаш још из Јагодине. — Мил. (к Рак.): Нисам ја теби ништа дужан. — Рак. Јест, па зато он има писму на мене. Ено и оглобио ме је с 10 тал. што сам два пута изостао с екзерцира. Па кад му нисам одмах положио, хтео ме је уапсити, а знао је да сам имао у начелништву 670 фор. Из писме он каже да сам ја друговао с Пајом. — Мил. Што сам га хтео уапсити, то сам чинио своју дужност. Ту нема никакве писме. — Рак. Има богме, има.

Предс. (к Мил): Идите г. Лазо! (Мил. буде одведен.) Сад се закључује овај посао, а сутра ћемо га наставити. (Рак буде одведен.)

Седница се заврши у 1 сах. по подне. Сви се разиђу.

Седница вар. беогр. суда од 10 *окт*

У $8^1/_2$ сах. отвори се седница. Публике нешто више него јуче.

Предс. (звони): Изведите Милана.

Кроз неколико тренутка буде доведен Милан Ракичић.

Предс (к браниоцу, правоз. С Живковићу): Ви сте г Стојане постављени окривљеноме Милану за браниоца. Суд вас дакле позива да кажете шта имате у обрану свог клијента.

Бран.: Милан је окривљен највише по ономе, што је Мајст. изнео на њега. На томе се и сва тужба оснива, па из тога изводи се у њој све остало, што је узето да састаља доказ противу мог клијента Али ствар је сада добила други облик, јер Мајст. њега не терети више. По закону нужно би било да Мајст. и овде на претресу потврди оно, што је отпре казивао, али тога овде нема, и шта више Мајст. је своје пређашње казивање порекао па и изреком казао да Милан ни знао није за ово злочинство, још мање пак уњ умешан био. Али на речи Мајст ни у опште не може се ништа полагати. Ни онај првашњи говор није му био истинит, и произашао је чисто из навике да друге у беду увуче па тиме као покаже се каква је он знатна личност где може да има присталаца за своје паклене намере. Ето је увалио био у кривицу и г Јеврема Гавриловића, г. Ст. Јањићијевића, г. Рувчу, и кад би се гледало шта он казује, то би стотинама њих било, који би се могли поапсти.

Али и самим околностима противстоји оно, што је Мајст. казивао. Он је за мог клијента рекао да му се обвезао да ће спремити људи да се преврат начини, па да их је и спремио Али кога је спремио? Ни једног једитог човека!

Клијенат је мој за време маневре долазио истина амо у Београд, али својим приватним послом. Шта је ту радио, показаће ово писмо г. војног мин. (Чита): „Г. капетану, Г. М. Петровићу одобрио сам одсуство из логора до сутра у подне, у које доба предаће вам ово писамце. Уверио сам се о његовом стању здравља и нашао сам да он не може вршити ону службу, која изискује напрезање; за то га овом приликом употребите на послове канц. или администрације батерије. Позније ћу наредити коју ће он војн службу вршити моћи. У Београду 12. Маја 1868. Војни мин. М. П. Блазнавац.“ Кад се дакле погледи на датум писма, онда се увиђа да је Милан долазио амо по овом послу, а не ради преврата.

У Смедереву се он истина састајао и разговарао с Мајст. али је то било на јавном месту, а ту се обично не воде тајни разговори. Састанак дакле и разговор мог кријента с Мајст. у Смедереву није ни подозрив, па тако не може послужити ни најлабавијом околношћу, која би против њега војевала.

По свему овоме отпада цела основа по којој је мој клијенат окривљен.

Што се тиче сведоџбе Божове, она је изузетна. Божо је човек непоуздан види се и из тога, што ни о себи не говори истину, као што је то и мој клијенат показао, јер једном казиваше да нема никаква имања, а после опет да има 2 куће, и био је због дуга у притвору, а ко непокретног имања има, тај се по гр. суд. пост не може у притвор узети. Међу тим и нека би истинито било његово казивање, опет није довољно да се Милан окриви, јер је то само један сведок, а по закону потребна су најмање два. Нека је дакле сведок овај и најпоузданији, опет ни у колико не доказује ништа противу мог клијента.

Што Р. Лошек и П. Матијашевић сведоче, то је чисто измишљено. Милан је познат као човек и сувише скроман, а такав човек за цело неће на јавном месту — у дућану па још у дућану који је берберница — говорити онаке речи, за које ти сведоци казују. Могућно да је говорио да су кн Михаила убили они, који су тражили милост, а милости нису заслужили, па од тога ови многоговорљиви бербери направише читаву хуку. За бербере и сама пословица каже да много говоре, а ко много говори, тај обично претерује. То су људи

непоуздани, аладања свакојаког, при томе и пијанству одати, и сведоџбе су им противоречне па тако не вреде ништа. А клијенат је мој сам објаснио све, што је у дућану њиховом говорио, па и о бршљану да је говорио са свим друго, а не што они по несавесности својој измишљавају. Не стоји дакле да је он ту обелоданио своју мрзост према кн. Михаилу и изнео на видик намеру за долазак Карађорђевића.

На овај пак начин отпада и основ подозрења, у толико више, што ни оно оговарање нар. војске, за које Божо сведочи, није, као што сам већ рекао, законито доказано.

Ни писмо ни депеша осуђенога П Радовановића, што се нађоше код Милана, не доказују ништа противу њега, нити се из њих увиђа каква подозривост. У писму и у депеши реч је чисто о прив стварима. У писму тражи Паја извештаја о резултату њиховог договора, а тај договор разјаснио је тужени потпуно, па показао је и који је тај Јоца што се у писму спомиње. У депеши га је звао Паја да дође на договор због трг. послова, као што је и клијенат мој објаснио. А ако ово објашњење није суду довољно, нека се прибаве докази, које је сведок јуче поменуо. За депешу има сведока овде, који ће показати да је Милан амо долазио само тога ради, да због речених трг. послова преговара с Французима. Пада дакле подозривост и писма и депеше, нити ту има какве везе с преговорима Пајиним и Карађорђевићевим.

За сведоџбу, која се још мимо Маричину помиње, морам приметити да је и она изузетак. Сведок је тај у 1860 и 1861 г. осуђен за користољубиву кривицу. Нека се изнађу акта, па ће се видети да он неможе бити поуздан сведок, а ни у ствари није, као што он сведочи, и зна се да је у омрази с мојим клијентом

Сведочанство Маричино као и опт Л. Милојевића, све нека је и истинито, опет не доказује ништа. Милан је могао бити пријатељ Пајин, а за то не мора бити и саучесник у његовом злочинству. Паја је можда и имао и других људи, с којима је пријатељски живео, али ти нису овде ништа умешани. Ни сам Паја нигде не каза да му је мој клијенат био друг у злочинству, а кад је толике друге проказао, доиста би и њега. А којим се начином он о маневри с њиме састао, то је сам објаснио. Па зато и неможе се рећи да је он с Пајом био у подозривом каквом сношају.

Ничим се дакле не доказује да је мој клијенат саучесник у злочинству, а да је поштен човек а доброг владања, то му сведочи општина смед. у којој живи. И зато молим нека га суд ослободи као искрена

(Продужиће се.)

Нови Сад 14. нов. Г. кр. комисар, Ф. Аст, сазвао є јуче пре подне варошко представништво, коме є прочитан одпис министра унутрашњих послова од 17 (5) нов. о. г, кои гласи:

„Између оних тегоба, коє су ми многобройни грађани Н. Сада противу варошке области поднели, и због коих є Ф. Аст, председник кр. судског стола, као кр. комисар изаслан био, да их извиди, главни є терет сведен на противзакони поступак приликом прошле године обдржане варошке рестаурације, због чега се єдан знаменити део бирача од рестаурационог акта натраг повукао, и услед тога између партия оштро трвенє настало.

„Премда су тужбе против рестаурациє већ єданпут предметом истраге биле, ипак услед тегоба, коє су ми наново поднешене, нашао сам се побуђен, горе реченом кр. поверенику опет наложити, да он рестаурациони поступак подробно и потанє извиди. Кр. комисар налогу є овом одговорио, и из његовог извештаја, као и из рестаурационих списа и акта, види се:

„да є попис бирача — на кои є комисия изаслана била — у поединим четвртима вароши само чрез єднога члана комисиє учинєн, као што то листе сврху пописа показују; шта више, и сама достоверност тих листа сумньива є, почем су бирачи целе єдне четврти варошке оловком написани;

„ да су при пописиваню и такова индивидуа за бираче узета, коя кроз време законом прописано нису жељи варошки била; тако исто и она, коя законом нормирати доходак нису показала; далє узети су за бираче малолетни, а за притежателє реалитета они, на коих име реалитети у варошкой грунтовници уведени нису;

„напротив, да су пописне комисиє супрот наредбе 6. §. чл. 23: 1848. индивидуа за бираче квалификована не само из пописа изоставиле, него и дотичне просто одбиле; да су исте комисиє оне притежателє варошких реалитета, кои у вароши живили нису, по партайном положаю од чести писали, а од чести их изоставили; далє, да є рок за рекламацию против овако необично недостатачна пописа на врло кратко време определєн био; да є верификациона комисия само 48 сати траяла, и за то кратко време верификацию или одбиянє ничим мотивирала ниє; напоследку, да є иста комисия такове верификовала, кои закониту квалификацию нису имали, а на против оне, кои су по смислу закона за бирача подпуно способни били одбацила, без да є узрок тога навела.

„Почем оваки поступак при пописиваню и верификации бирача, кои є датима достоверним доказан, наредбама чл. 23-1848. неодговара, то се неможе ни по њему предузета рестаурация за закониту сматрати; и почем горе споменуте незаконитости, као што истрага показує, нису из превиђеня учинєне, и тако као слєди и излив партайних интереса сматрати се могу, због чега є велик део ововарошких грађана од уплива на варошка дела исключен: то я вар. рестаурацию прошле године учинєну, да би се определєня закона у крепости своіой обдржала, а тако и правична захтеваня свию бирача испупила, за ништаву проглашуєм, и уєдно другу нову наређуєм, опуномоћаваюћи кр. комисара вароши ове, да он наредбу ову мою у главной вар. скупштини прочита и по прочитаню вар. представништво распусти

„Уєдно вар. чиновнике и функционаре упућуєм, да они званична дела своя дотле, док се нови званичници неизберу и у активност непоставе, под личном одговорношћу одправляти имаю.

„Да би се нова рестаурация произвела, опуномоћавам кр. комисара вароши ове, да чланове представништва од г. 1861 на цель изборних припрема сазове и у скупу њиовом председава. Што се пак саме рестаурациє тиче, то се круг делованя вр. комисара само на обдржаванє реда и контролу, да се рестаурациони акт по смислу закона произведе, ограничава.

Напослеку, надам се тврдо, да ће грађани Н. Сада приликом нове рестаурациє уставна своя права с обзиром на справедљивост узајмних интереса у найболи реду, са точним наблюдаванєм определенязакона вршити, и на тай начин постарати се, да код њих явни мир и добро споразумлєнє опет поврати.

„Уєдно изявлюєм, да сам готов, чим се рестаурации сврши, у колико против нє никакових тужба, коє би се на закону основале, неби било, вар обштину, са одзиванєм кр комисара, одмах у своя автономна права поставити.

„Са одпустом овим налазе представке вар. обштине на мене под 11. септ. бр. 320, и на минист. савет под 3. окт. бр. 321. због повраћаня самоуправе управлєне своя решеня.“

Кад се овай одпис прочитао, кр. комисар распусти скупштину и позове є, да се разиђе. Др. Павловић почне говорити: Ми се свечано ограђуємо . . . Но кр. комисар прекине му говор са речима: Ограђиваню нема места — разилазите се! — и тако се тиме тай акт сврши.

— У штампарской парници др. Милетића против проф. Груића одређено є код пештанске пороте на 17 (5) дек. ново рочиште за коначну расправу. Време би єданпут било, да се и та парница сврши, коя се због избегаваня тужителєва већ толико дуговлачи.

ДОПИСИ.

О. — **Ириг** 12 нов. Јуче имадосмо редку свечаност. Отвори се и код нас давно желєно женско училиште, При той свечаности скупило се наше грађанство у приличном брою и по освећеню водице г. парох Іовановић, као управитель школски и предсєдник школског одбора у єзгровитой и тропяваюћой беседи разложи важност женског васпитаня, топло уєдно благодарећи гђи Катарини Папулића, коя є поверени аманет врсног іой супруга Кузмана достойно испунила и завод овай подигла. Речена є госпођа одма по смрти свог супруга іошт 1865 у облигациама 10,000 ф. а. в. ради оснивaня женскот училишта обштини нашой поклонила, ал разне околности пречише, да се та нєна племенита намера до данас немогаше остварити. Ту є спасоносну мисао покойни супруг нєн іош за живота свога у срдцу носио и њой поверио, да ю она по смрти њиовпй изврши. Она є достойно поверени іой аманет извршила, а и свом собственом побуђеню слєдовала, те речену своту на олтар женског изображеня штедро принела. Бог нам поживио оваку племениту добротворку, а блаженой души Кузмановой дао Бог вечни покой међу добротворима Српским!

Јошт нешто. Познато вам є, да су неки жељи наши на место пок. пароха Мойсея Моловића нєгових капелана за пароха искали. Да би се свако трвенє кое би отуд произићи могло, уклонило, решила є обштина наша єдногласно молити св. патриярха, да се та парохия донде непопунява, док заключак сабора црквено-школског у живот не ступи. Ми се надамо. да ће св. патриярх ову желю обштине наше испунити, єр мислимо, да ће то найболи начин бити, кои ће и грађанство задовольити а коим ће св. патриярх праву и закониту желю обштине дознати.

В. К. — У **Вуковару** 8. новембра. Допустите ми неколико речи прозборити о понашању србске публике спрам књижевни производа. На жалост мора се рећи, да наш свет слабо купује књиге — а слабо их и чита. Можда ће ми когод рећи, да су Срби сиромашни. Срби ако нису богати, ал нису ни тако сиромашни, да књижевност потпомагати немогу. У Српству, мислим, да има најмање десет хиљада породица, које би могле сваке године сваку српску књигу купити, у сваком књижевном предузећу учествовати, а да у том своју материјалну штету и неосете. Но и половина би од тог броја довољна била. Том родољубивом дужности, којом би ваљало да је сваки имућнији Србин заданут, с једне стране распространјавало би се изображење у народу, а с друге стране добили би и ми правих књижевника, којих још никако немамо, но свуда влада делетантизам на грдну нашу моралну штету. Нашем свету ако му понудиш какву књигу да купи, а он се застраши, као да би се тим изискивало, да преко своји сила књижевности жртвује, Та нека помисли сваки иоле имућнији Србин, колико за годину дана баци на којекакве ситнице, без који се обићи може, па да само трећину од тога жртвује књижевности, па је цјељ докучена! Има још жалостнији примера, који *јако нашој књижевности сметају. Млоги наши „учене класе“ људи не само што у распространењу книжевства сами неучествују,* но још другима вољу кваре. а то бива од малоуважења српски књижевни производа. Они мисле: шта ће нама српска књига, кад за те новце немачку или другу какву купити могу! или: шта може тако паметно *српска* књига садржати! Од овуд долази то: да је наше непрестано лоше! —

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

БЕЧ Лопови су ушли у стан барона Байста у министарству иностраних и покрали све његове ордене, што многе новце вреде. Барон Баист био є тада у Пешти у делегациама. Ордене су нашли већ.

— Осим Бродова поставиће се руски консулат и у Лавову.

СРБИЯ. Артилериски подполковник Франя Зах поставлєн є за управителя артилериске школе Капетан штопски Милойко Лешянин поставлєн є за начелника обште войног оделєня министарства ратног.

— По молби г. дра Стевана Павловића, уредника „Заставе“ министар унутрашњих дела решенєм своим од 7. нов. о. г. П. Нр. 7008 одобрио є, да се лист „Застава“ слободно у Србию доносити може.

БУКУРЕШТ. Одношаи Румуньске спрам Француске биваю гори. Орган министарства румуньскога вели, да кнез Карло нема ћефа бити француски префект. Али нису больи ни одношаи румуньски спрам аустриско-угарске монархиє. Тако ердельски „Мађар Полгар“ каже, да су овога лета 6000 момака дошли из Пруске у Румуньску, тобоже као работници на гвозденом путу. Њиов долазак изазвао є аустриског генералног консула, да то испита, те є нашао, да су ти људи заиста наймилєни, али не да раде гвоздене путове, него су узети у войску, па су многи од њих узети у войску, где и найвиша звання одправляю. Исти лист и то явля, да се од влашке стране уводи ердельска граница.

ЦРНА ГОРА О одношаима Црне Горе са Турском читамо у полузваничной „Кореспо. Італ.“ ово: „Као што се чини, нису сасвим решена питаня, коя су се изродила поводом означаваня граница међу области в. порте и Црном Гором. Нарочита комисия, коя є свой посао радила неколико месеци ове године, одгодила є наставлянє свога посла до пролеће 1869. По учинєной погодби међу в. портом и кнезом црногорским, кнез є примио учинєну му понуду од суме определєне за накнаду онима његовим поданицима, кои су били оштеćени определяванєм граница. Но као да та сума іошние предата влади црногорской, и незна се, зашто се с тим оклева. Ова околност изазвала є рекламациє од стране кнеза црногорскога, док међутим оклеванє са плаћанєм накнаде коя є у речи одржава становнике пограничие у живой узбуђености. Нарочито у Пиви и Дробињцима ова узбуђеност озбильния є; велики део Црногораца терао є сваке године своя стада на пашу у ове краєве, кои су по учинєной погодби сада део турске области. Надамо се, да ће ова тегоба бити скорим укинута, єр є у интересу в. порте, да уклони повод стални препонама и сукобима на овом краю своих пространих граница.“

ТУРСКА Из Цариграда являю да доста озбильне ствари. Руски посланик предао є енергичан протест против тога, што є турска власт затворила и руске поданике поводом завере. Посланик руски ште, да се одсада строго наблюдаваю капитулациє (уговори). И амерички посланик протестовао є, што су неки амерички поданици затворени. Ни одношаи са Румунском небиваю больи. Валия бугарски, истина посетио є кнеза Карла и кнез є нєму врати визиту, уверавали су се узаимице о приятельству; али Румуньска се оружа своом силом, а Турска све чини, да би до пролеће на Дунаву имала 100,000 момака.

— Кажу, да ће порта Бугарима дати велике концесиє.

БЕРЛИН. Гроф Бизмарк, канцелар северногa немачкога бунда, вратиће се по одмору свом до мало дана у Берлин и опет ће се примити управе иностране политике. Новаца има доста, па веле люди, да ће на пролеће бити рата.

МАДРИТ. Изгледа има доста, да ће у Шпаньолской после онако мирне революциє доћи до грађанскога рата због избора у начину правлєня, єр воће устанка желе монархию изборну, а яка, демократска партия хтела би республику. Гарибалди се на Шпаньолце обратио са позивом, да прогласе савезну республику и да диктатора поставе одмах на две године дана.

ПАРИЗ. Наполеон є рђаве волє, єр осим што му у земльи незадовольство узима маха, увиђа, да є и са своіом иностраном политиком усамлєн, те да у случаю рата кои би му иначе врло нуждан био, неможе надати се нити помоћи Аустриє нити Енглеске.

ЗАБАВА СРБКИЊАМА

V. књига,

у којој је III. свеска (последња) класичнога Романа

Последњи дани Помпеја,

што га је с енглескога од Булвера превео Лава Костић, сад је готова. Ова је свеска оа свију досадањих свезака највећа обимом. Цена је свесци 50 новч. Цели овај роман у три свеске (око 750 страна) стоји 1 ф. 50 н.

Садржај прве четири свеске „Забаве Србкињама“ ово је:

I. свеска. Приповедке Н. В Гогеља є руског превео Ђ. Поповић. I. (Сорочински сајам. — Вече уочи Иван-дана. — Ноћ уочи божића. — Записници сишавшега с ума.) Ова је свеска сасвим распачана.

II. свеска. Приповедке Н. Г. Гогеља II. (Стари свет. — Страшна осва. — В. Роб. — Невски проспе кт.) Цена 50 н.

III. свеска. Последњи дани Помпеја роман Е. Л. Булвера, с енглеског превео Л. Костић. I. Цена 50 н.

IV. свеска. Последњи дани Помпеја. II. Цена 50 н.

Само наручбине с новцима уважавају се. Наручбине нека се изволе послати уредништва „Напредка“, или уредништву „Данице“ у Н. Саду

Књижевни оглас.

Овнјех дана доштампана је те ће се предбројницима разашиљати за осам дана књига:

ПСАЛМИ ДАВИДОВИ.

Попут србскијех народнијех пјесама спјевно их по светоме писму

Ог Утјешеновић — Острожински.

У Бечу из штампарије Л. Соммера, преко 20 таб. у м, 8-н.

У предговору означава се одношај Израиља и псалама Давидовијех к народу нашем и становиште списатељево. Додана су књизи обширнија разјашњења о псалтиру и већини појединијех псалама, те **кључ за читање ћириднце** (алфабет нови и стари, штампарски и писаћи) ради читатеља који су обикли више латиници. Књига има мјесто оглашенијех 17 преко 20 табака. Цијена јој ипак остајее само један форинат а вр или 10 гроша чар. за предбројнике и све оне који хоће да набаве књигу за готов новац још **до конца ове године**. Сабирачима предбројника иде и надаље на свако 10 по једна књ. на дар. Књижарима се даје 15 проц користи. Наручбине се шаљу на списатеља самога

Wien, Alsergrund, Berggasse Nr. 4.

У Бечу 11 (23) окт. 1868.

О. У. О.

СКУПЉЕНИХ СПИСА

Косте Руварца

други део

ушао је у штампу и биће за кратко време готов. У овом делу критички су списи и драматски преводи Изнеће до 30 табака.

Предплата је само 1 ф а. в.

Предплатити се може у уредни ш.ву „Данице“ и „Напредка“ у Новом Саду.

ДАНИЦА лист за забаву и књижевност, број 30 донео је ове предмете: „Ноћ“, песма Мите Нешковића; „Бранко“, приповетка П. Деспотовића (свршетак); „Лаку ноћ“, Песма Огњана; „Ко је убица“, с француског од А. Дима превео К.; „Певаш ми“, песма Софије В. Стефановићеве; „Савоњарола“, приповетка „Из Босне о Б сни“, (продужење). — Подлистак.

Даница излази сваких 10 дана на табаку и по велика октава Сваког месеца до даје се бојадисана слика париске моде (челикорез) Цена јој је тромесечна 1 ф 30 н а. в. Предплата се шаље уредништву у Н. Саду.

ТЕАТАР У ХОТЕЛУ КОД „ЕЛИСАВЕТЕ“ У НОВОМ САДУ.

Концертски подузимач г. Вајзер узима овим част явити, да ће у Н Саду приредити

два велика концерта

Паулина Кастри

примадона талијанске опере у Паризу

Виљем Граф ки Штаремберски коморски пијаниста

Д. Поляк виртуоз на виолини члан дворске оперске капеле и концертски майстор

Г. Хелцел *дворски оперски певац*

дакле

четир художника првог степена

показаће се једно исто вече!

Први концерт у среду 9 дек (27. нов.)

Програм. 1) Дуо за клавир и виолину (Виетам) **В. Граф** и **Д. Поляк** 2) Каватина из опере „Линда из Шамуни“ (Донизети) **Паулине Кастри** 3) а) Ländlich, sittlich (Супе); б) Песме (Хелцел) **Густав Хелцел.** 4) Балада и Полонеза (Виетам) **Д. Поляк.** 5) Дуат из шаљиве опере „Елизир д' аморе“ (Донизети) **Паулина Кастри** и **Г. Хелцел.** 6) а) Хумореска (Граф); б) Мађарски марш (Лист) **В Граф.** 7) Арија из опере „Сонамбула“ (Белини) **Паулина Кастри.** 8) Дует од опере „Хуњади“ (Еркел и Виетам) **В. Граф** и **Д. Поляк.**

Други и одлично последњи концерт

четвртак 10 дек. (28. нов.)

Програм 1) Дует врху „Хугенота“ (Берио и Осборн) ***В. Граф*** и ***Д. Поляк*** 2) Каватина из „Јернана“ (Верди) ***Паулина Кастри*** 3) Мађарске и немачке песме (Хелцел) ***Густав Хелцел.*** 4) Фантазија врху „Отела“ (Ернст) ***Д. Поляк.*** 5) Дует из шаљиве опере „Крисшине е ла Комаре“ (Ричи) ***Паулина Кастри*** и ***Густав Хелцел.*** 6) Мађарска рапсодија (Лист) ***В. Граф.*** 7) Илбачіо валцер (Ардити) ***Паулина Кастри.*** 8) Дует врху „Дон Жуан“ (Виенам и Волф) ***В, Граф*** и ***Д. Поляк.***

Гласовир од Безендорфера

Цене места:

Седиште у Серклу 2 ф. — Седиште I. реда 1. ф. 50 н. — Седиште II. реда 1. ф. 20 н. — Улазак у дворану 1 ф. улазак на галерију 40 н. Войници од стражмештра на ниже плаћаю половину улазнине.

Билете продаю се сваки дан у посластичарници госп. Шула.

У вече отвара се каса у пола 7 сати.

Почетак концерта пол 8 сати.

☞ У суботу 12 и у недељу 13 дек. (30 нов' и 1. дек.)

Концерти

са горњим програмима у дворани хотела код „круне“ у ***Вел. Бечкереку.***

ПОЗИВ на ПРЕДПЛАТУ.

Од октобра почиње ново тримесечије за предплату на „Даницу“. С тога учтиво позивају са пошт. претплатници, којима с концем септ. излази рок претплати, да своју претплату поновити изволе; уједно позивају се наши п. н. читатељи да ступе у ред наших предплатника.

„Даница“ ће познатим правцем а одобраним садржајем гледати да задовољи изискивањима, која се могу у данашњим околностима наше књижевности код српског листа овакове врсте сгавити.

Од јулија излази „Даница“ на много лепшој хартији.

Цена је „Данице“ досадашња; на по године 2 фор. 50 н., на три месеца 1 фор 30 н. — У Србији стоји на три месеца 13 гроша чарш., на по године 25 гроша чарш, у кованом сребрном или златном новцу.

Бројевима све од друге овогодишње четврти можемо још послужити; у тој четврти почиње се најновији роман г. Јаше Игњатовића „Чудан свет“.

„Данице“ за 1866 годину имамо још у подпунним бројевима за 5 фор. а вр. или 50 гр. чарш у златном или сребрном новцу.

Из Београда и Србије нека се претплата шаље нашем разносителу у Београду г Михаилу Кузмановићу

Наручбине без новаца непримају се.

Уредништво „Данице“
у Н Саду.

НАЈНОВИЈЕ.

Н. Сад. Јавља нам се, да е за пароха српске общтине у Бечу поставлен панчевачки ђакон, г. Бранко Рапић Плата е годишња 1600 ф и 400 ф. стапарине.

Пешта. Дебата у сабору о питаню народности тече. Изгледи су, да ће Деаков посебни предлог бити примлен, уз кога пристае и „либерална“ левица.

Беч. У владиним круговима наклонени су споразумленю са Чесима.

Србија. „Зем Гласнику“ пишу из Београда, да е Милован Јанковић телеграфски позван у Београд

Италија. Мацини е 8 нов умро у Швајцарској.

ТРГОВИНА.

ПЕШТА 12. нов. Шеница се данас манђ продавала, отишло е 15,000 ваг. по ф 3 55—4.65 н банатска, ф. 3 65—4.75 н. потиска, ф. 3.55—4.40 н. бачка од царинске центе. Остале струке остале су по старой цени и слабо су пролазиле.

СИСАК 10 нов. У почетку ове неделе била е радня житна слаба, но после се поправила и цене су чврсте. Кукуруз траже, али га нема довольно. Зоб траже јако за Трст и Италию и цена е скочила до 1 ф. 70. Ечам старом ценом. Продало се 9000 ваг шенице, 3000 ваг. Кукуруза, 2000 ваг. Ечма, 31,000 ваг. зоби. Вода опада.

БЕЧ 11. нов Дотерано 2835, цена за центу ф- 28—31.75 н.

Бечка берза од 11 нов.

5 проц. нар. заим с ин.-јул. кам.				—	64.15
„ „ „ „ апр.-окт „				—	64 15
Металици —	—	—	—	—	5875
Лозови 1839. —	—	—	—	—	176.50
„ 1854. —	—	—	—	—	83.75
„ 1860. —	—	—	—	—	90 40
„ 1864 —	—	—	—	—	102 30
Комска рента —	—	—	—	—	24.—
Зем. растер. угарске			—	—	77.50
„ „ там.-славонске		—	—	—	76.25
„ „ хрватске		—	—	—	78.50
Акције нар. банке —	—	—	—	—	686
„ кред. завода —	—	—	—	—	233 40
„ држ. жел. —	—	—	—	—	295.50
„ потиске жел.		—	—	—	163.—
„ дун. паробр.		—	—	—	551.—
„ пешт. ланч.		—	—	—	508 —
Зал. писма угарска		—	—	—	91 25
Лозови кред. завода		—	—	—	143.75
„ дун. паробр.		—	—	—	92 75
„ трст.	—	—	—	—	118.—
„ будимски	—	—	—	—	32 50
„ Естерхази	—	—	—	—	160.—
„ Салм	—	—	—	—	4.1—
„ Палфи	—	—	—	—	33.50
„ Клари	—	—	—	—	36.50
„ Ст Женоа		—	—	—	33.50
„ Виндишгрец		—	—	—	23.—
„ Валдштайн		—	—	—	21.50
„ Кеглевић	—	—	—	—	15.50
„ Рудолф	—	—	—	—	13.50
Сребро —	—	—	—	—	115 50
Дукат —	—	—	—	—	5 52
Наполеондор —	—	—	—	—	9.33
Империял —	—	—	—	—	9 53

Пештанска берза од 12 нов.

Пешт. ком. банка		—	—	—	635.—
„ зан. „		—	—	—	275 —
„ штед. акције		—	—	—	1510.—
Будим. „ „		—	—	—	465.—
Пешт. вал. млина акције			—	—	1265 —
Ланчаника —	—	—	—	—	507.—
Тунела —	—	—	—	—	97.—
Уг. др. осигур. —	—	—	—	—	600 —
Сегед парн. млина		—	—	—	600 —

Телеграфисани бечки курс од 14 нов.

5 проц металици —	—	—	—	—	59.—
Нар. заим —	—	—	—	—	64 40
Акције нар. банке —	—	—	—	—	686.—
„ кред. завода		—	—	—	240.30
Лондон —	—	—	—	—	118 15
Сребро —	—	—	—	—	116 —
Дукати —	—	—	—	—	5 55

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: уторак, четвртак, недеље у подне
Н. Сад — Оршава подне.
Н. Сад — Пе-:нед утр. четвр. пет. пол. 2 и п
Земун — Сисак: четвртак пре подне.
Сисак: — Земун: понед. јутро.
Земун — Сегедин: неделя четвр. подне.
Сегедин — Земун: среда субота јутро.
Брчко — Београд: четвртком.
Шабац — Београд: неделя утори. четвртком
Београд — Градиште: нед. среда. петак
Београд — Оршава: неделя. јутро.
Орш ва — Београд: понеделяк подне
Београд — Шабац: средом суботом понедел.
Београд — Брчко: скедом
Зид. Мост. дол 10 с 50 м. јутро 10 с. 45 м. вече
Зид. Мост, пол. 5 с. — м. јутро 4 с. 30 м. вече

Задани Мост — Сисак.

Загреб пол. 8 с. 32 м. јутро 7 с. 19 м. вече
Сисак дол. 10 с. 28 м. јутро 8 с. 50 мен.че

ЖЕЛЉЗНИЦЕ.

Беч — Базиш.

Беч, пол. 7 с. 45 м. јутро 8 с. — м. вече
Пешта, пол 5 с 19 м. поп. 6 с. м јутро

Беч — Базиш

Базиш, пол 5 с. 55 м. поп.
Сисак, пол. 6 с 30 м јутро 5 с. 20 м. вече.
Загреб, пол. 8 с 16 м. јутро 7 с. 35 м. вече.

СТАЊЕ ДУНАВА.

Н. Сад 14. нов. 4, ст. 10 пал. Опада
Пешта 12. нов. 3 ст. 4 пал. Опада

ОГЛАСИ

Стециште.

Од стране магистрата кр. прив. дистрикта В. Кикиндског, отвара се стециште на званије управитеља грунтовнице са годишњом платом од 800 ф, спомоћника са 600 ф. и протоколисте, који ће уједно и одправничко звање обављати, са годишњи 500 ф. а. вр.

Молбенице са сведочбама сврху положеног грунтовног испита и доказима знања српског, мађарског и немачког језика имаду се од првог увршћења овог стецишта кроз 14 дана овом магистрату поднети.

Из седнице магистрата кр. прив диштр. кикиндског, држане у В. Кикинди 20 октобра 1868. год.

У одсуству диштр. врх. судца
Влаховић
233—1—2 сенатор.

Оглас.

У Пећинци у Срему продае се кућа под бр. 49. са 3 собе, 800 четв. уг. хвати авлие и една башта од едног јутра.

Купац ко жели бити нека се код Јосифа Ракића у Шаренграду прияви, гди ће цену разумети. 234—1—2

☞ *Фини, добро фатирани* ☜

ЗИМСКИ КАПУТИ

найболя роба и солидњйши шав

14 фор.

ПУТНИЧКЕ БУНДЕ

поставлене ягнећом кожом и с иервазом

30 фор.

далѣ найприличнином ценом

Кратки зимски капути	. . од 6 до 14 ф.	
Огртачи	. . . . . од 8 до 28 „	
Зимски фини капути	. . од 14 до 50 „	
Ловачке доламе	. . . од 6 до 22 „	
Есењи капути	. . . . од 6 до 26 ф.	
Путничка губа са кукуљ	од 8 до 30 ф.	
„ бунде	. . . од 30 до 120 ф.	
Варошке бунде	. . . . од 40 до 200 ф.	
Шлофроци	. . . . . од 8 до 28 „	
Чакшире чакшире	. . . од 4 до 14 „	
Прелуци	. . . . . од 2 до 10 „	

што болѣ препоручую се у

магазину за одело

Келера и Алта

Беч, Graben Nr. 3, 1 Stock, zum „Stock im Eisen“, Ecke der Kärntnerstrasse.

Наручбине уз назначенѣ ширине груди, (прекогруди и леђа) струка и дужине кракова, одмах се точнѣйше извршую. и додаемо сваком пакету писмено ямство да од нас узето одело ако ние повольно примамо натраг без прекословља. Осланяюћи се на то, да ми сав наш еспап за готово купуемо, да у непосредном саобраштаю стоимо са првим фабрикама овоји страноземским, напоследку осланяюћи се на наше поштено поступанѣ, ништа нећемо изоставити, како бисмо свакои изискиваню одговорили на найбољи и найприличнии начин

☞ Ношенорува нарочито 200 ношених ***зимских капута*** продаю се ф тино сиромашнима

С поштованѣм 232
Keller und Alt. Graben Nr. 3 Wien.

Радикално надокнађенѣ снаге мужаске

средством

Екстракта мужаствености.

Из велетабилия и минералия (за слабе, импотенте и сифил. реконвалесценте без разлике узраста и пола) добивена субстанция, коя савлађуе слабост мужаску, у найвише пралика изгублену снагу надокнађуе и већ по неколиком употребляваню уклаия найужасние последице о аение, разблудности и прокажености.

☞ Може се добити у строжайшу дискрецию чрез Др. **Карамаркѣвић**, Беч, Wallnerstraße Nr. 7, флакон по 2 ф. а. в. са упутством за употребляванѣ.

229—2—6

Pate Pectorale Ceorge,

Таблете за груди против

уикавице, катара, кашља, промуклости,

Цена едне кутие 70 н.

Cachou aromatisé,

за уклананѣ смрада из уста после пушеня, после ела и пића јаких. Необходно нужно при одлаженю у боља и финия друштва, театар, балове, салоне итд. Ови Кашу састое се из чистих, здравлю сасвим нешкодљивих бильних саставина, и препоручую се особито као предохранително средство против трулежа зуба као и против зубоболѣ. При свагдашнѣм употребляваню жваће се една пилула, чиме се уклони смрад. У кутњама по 70 н.

Макса Ф. Шмита

зубна тинктура против полячине, коя одмах утолява бол. Едино досада поуздано средство против муке зубобольне: оно действуе одмах и нема никаквих киселих и лютих саставина, те се може употребити и код деце. У боцама по 40 н.

Фластар за киле.

Особито употребителан код кила, начинѣн и препоручен од др. Кризи, практ. лекара за киле у Базелу. У лиманим кутиама са описанием Цена 3 ф. 50 н.

Одонтин-тесто за зубе

Ово тесто за зубе найболѣ е средство за чишћенѣ зуба, као и да се зуби одрже здрави и снежно бели, да се зубна среш без болѣ и на нешкодљив начин уклони, десни да се укрепе и учврсте, крвавлѣнѣ и нинѣ да се предупреди. — У порцуланским теглицама по 80 н

Кизова Аугебуршка животна есенция. Изврстно средство против тешке столице, лошег сваривања, шулѣва Вел. боца 1 ф, мала боца 50 н.

Франц течност за боядисанѣ косе,

да се коса сваке врсте по вољи найдуже кроз 10 минута стално бояди ше врано, мрко или плаво; нѣно е действо већ тако свакоме познато, да іой нетреба далѣ фале. Апарат за то, т. е. 2 четке и 2 шоља 50 н. Флашица течности за боядисанѣ косе 2 ф.

Балзам за презеб

у теглама по 50 н. а. в., кои и код застарела презеба што брже утолява болю и сасвим е лечи, добно е искуством вишегодишњим као препоручелно средство обште задовольство.

Право улѣ из масти доршове цигерице,

као изврстан лек припознато у свима болестима груди и беле цигерице, одличне каквоће и чиста укуса. Боца по 1 и 1 ф. 80 н

Pastilles Fortifiantes

(Pastile di Roma) многим годинама осведочено оживлявајоће средство при поремеће ном полнем систему. Преимућство овог продукта у томе е, да уклания появившу се слабост, ма било у годинама старости, уз стално окрепленѣ. Начинѣн од найфиниих, найскупоценних материя, лако се сварива и препоручуе се и онима са мало крви и слабим нервима. — У оригиналним флаконима по 10 ф.

Швајцарски ликвор за уво.

Найосведочение средство, познато многим лекарским покушаима као найпоуздание, за леченѣ тешког слуха, севаня, зуяня ушию, и за повраћанѣ сасвим изгублѣна слуха Цена флакону 1 ф.

JOS. WEISS,

Apotheker z. „Mohren“ Wien, Tuchlauben

При шиляню поштом 10 н. башка за пакованѣ. 218-3-6

Х. Ентреса

НОВО СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА

у господской улици у кући г. Адамовића (пре Гвоздановића) добро сортирано, како у тапетарском, тако и у столарском послу. П. н. муштериє биће послужене што болѣ и што приличним ценом; са поузданѣм надамо се, да ће пошт. публика почаствовати нас своим наручбинама.

221—1—9

Властник Издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић

Брзотиском Игнита Фукса у Новом Саду